EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

ESIALGNE
2004/2221(INI)

8.11.2004

RAPORTI PROJEKT

Teema: Nõukogule esitatava Euroopa Parlamendi soovituse ettepanek Euroopa uimastitevastase võitluse strateegia (2005–2012) kohta
2004/2221(INI))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Giusto Catania

PR_INI_art114.1

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE ETTEPANEK NÕUKOGULE	4
SELETUSKIRI	9
SOOVITUSE ETTEPANEK (B6–0070/2004)	11
KESKKONNA-, RAHVATERVISE- JA TOIDUOHUTUSE KOMISJONI ARVAMUS	

NÕUKOGULE ESITATAVA EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE ETTEPANEK

Euroopa uimastitevastase võitluse strateegia (2005–2012) kohta (2004/2221(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse nõukogule esitatava soovituse ettepanekut (mille esitas PSE fraktsiooni nimel Rosa Díez González) Euroopa uimastitevastase võitluse strateegia (2005–2012) kohta (B6-0070/2004);

– võttes arvesse ELi lepingu konsolideeritud versiooni[1] V jaotist;

– võttes arvesse ELi lepingu konsolideeritud versiooni[2] VI jaotist ja eelkõige selle artikli 31 lõike 1 punkti e ja artikli 34 lõike 2 punkti b;

– võttes arvesse ELi lepingu konsolideeritud versiooni[3] ja eelkõige selle artiklit 252;

– võttes arvesse Euroopa põhiseaduse lepingu eelnõud ja eriti selle artikleid I-16, I-40, II-94, II-95, III-271, III-278, III-305 ning teisi artikleid;

– võttes arvesse Schengeni *acquis*' integreerimist ELi lepingusse ja EÜ asutamislepingusse;

– võttes arvesse järgmisi ÜRO konventsioone: 30. märtsi 1961. aasta narkootiliste ainete ühtne konventsiooni, mida muudeti 25. märtsi 1972. aasta Genfi protokolliga, 21. veebruari 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni ning 19. detsembri 1988. aasta narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastast konventsiooni;

– võttes arvesse nõukogu 8. veebruari 1993. aasta määrust (EMÜ) nr 302/93 Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskuse asutamise kohta[4];

– võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile ELi uimastitevastase tegevuskava 1995–1999 kohta (KOM(94)0234);

– võttes arvesse poliitilist deklaratsiooni uimastite kohta ning ÜRO Peaassamblee eriistungjärgul (UNGASS) 8. ja 10. juunil 1998. aastal vastu võetud resolutsioone;

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta otsust 102/97/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse meetmeprogramm narkomaania tõkestamise kohta seoses rahvatervise raames võetavate meetmetega[5];

– võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 1996. aasta ühismeedet 96/750/JSK Euroopa Liidu liikmesriikide õigusaktide ja tavade ühtlustamise kohta, et võidelda narkomaania vastu

[1] EÜT C 325, 24.12.2002.
[2] EÜT C 325, 24.12.2002.
[3] EÜT C 325, 24.12.2002.
[4] EÜT L 36, 12.2.1993, lk 1.
[5] EÜT L 19, 22.1.1997, lk 25.

ning ära hoida ebaseaduslikku uimastiäri ja võidelda selle vastu [1];

– võttes arvesse nõukogu 16. juuni 1997. aasta ühismeedet 97/396/JSK uusi sünteetilisi uimastiteid käsitleva teabe vahetuse, riskianalüüsi ja kontrolli kohta[2];

– võttes arvesse nõukogu 13. oktoobri 1997. aasta määrust (EÜ) 2046/97 Põhja–Lõuna koostöö kohta uimastite- ja narkomaaniavastases võitluses[3];

– võttes arvesse nõukogu ja Euroopa Komisjoni tegevuskava selle kohta, kuidas kõige paremini kohaldada Amsterdami lepingu sätteid vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise kohta[4], mis võeti vastu Euroopa Ülemkogu Viini kohtumisel 1998. aasta detsembris, ning eriti selle punkte 13, 14, 44, 47 ja 51;

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere kohtumise lõppjäreldusi, eelkõige selle punkte 43, 48, 50, 59, 60, 61 ja 62;

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 10. ja 11. detsembri 1999. aasta Helsingi kohtumist, eelkõige selle lõppjäreldust 53, milles märgiti Euroopa uimastitevastast strateegiat (2000–2004);

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juuni 2000. aasta Santa María da Feira kohtumise lõppjäreldusi, eelkõige selle punkti 51, millega võeti vastu ELi uimastitevastane tegevuskava (2000–2004);

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. detsembri 2001. aasta direktiivi 2001/97/EÜ rahandussüsteemi rahapesu eesmärgil kasutamise vältimise kohta[5];

– võttes arvesse Euroopa Komisjoni teatisi nõukogule ja Euroopa Parlamendile ELi uimastitevastase tegevuskava 2000–2004 rakendamise kohta (KOM(2001)0301 ja KOM(2002)0599);

– võttes arvesse nõukogu määruse ettepanekut, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 302/93 Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskuse asutamise kohta (KOM(2003)0808 - 5085/04 CORDROGUE 7 SAN 3);

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrust (EÜ) 273/2004 narkootikumide lähteainete kohta[6];

– võttes arvesse parlamendi kodukorra artikli 114 lõiget 3 artikli 83 lõiget 5;

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit ja välisasjade komisjoni ning arengukomisjoni arvamust (A6-0000/2004);

A. arvestades, et uimastitarbimine ja uimastitega kauplemine on saavutanud äärmiselt kõrge

[1] EÜT L 342, 31.12.1996, lk 6.
[2] EÜT L 167, 25.6.1997, lk 1.
[3] EÜT L 287, 21.10.1997, lk 1.
[4] EÜT C 19, 23.1.1999, lk 1.
[5] EÜT L 344, 28.12.2001, lk 76.
[6] ELT L 47, 18.2.2004, lk 1.

taseme kõikides liikmesriikides ning seda probleemi ei suuda lahendada ükski riik omaette, on oluline, et EL võtaks vastu tõelise Euroopa uimastitevastase võitluse poliitika ja rakendab seda ühtselt ja üldiselt, kasutades kõiki vajalikke abinõusid, et vältida ja lahendada sellega kaasnevaid rahvatervise ja sotsiaalse tõrjutuse probleeme ning hüvitada kahjusid, mida uimastitega seotud organiseeritud kuritegevus ühiskonnale põhjustab;

B. arvestades, et justiits- ja siseküsimuste nõukogu otsustas 8. juuni 2004. aasta istungil, et aastatel 2005–2012 tuleb rakendada ELi uut uimastistrateegia, tehes seda ELi kahe tegevuskava alusel, mis mõlemad kestavad kolm aastat (2005–2007 ja 2009–2011) ja millele järgnevad üheaastased hindamisperioodid (2008 ja 2012), ning et selle strateegia peaks Euroopa Ülemkogu vastu võtma 2004. aasta detsembris;

C. arvestades, et 6. juulil 2004. aastal esitas nõukogu eesistuja Holland uimastite horisontaaltöörühmale Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) projekti (CORDROGUE 53), võttes arvesse 10. ja 11. mai 2004. aasta Dublini konverentsi lõppjäreldusi ELi uimastistrateegia (CORDROGUE 36) kohta; arvestades kõnealuse projekti järgnenud arutelu 7. ja 8. septembri, 30. septembri ja 1. oktoobri 2004. aasta kohtumistel;

D. arvestades, et Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskus (EMCD) ning Euroopa Komisjon pole veel esitanud vastavaid tehnilisi ega poliitilisi hindamisaruandeid selle kohta, millises ulatuses on saavutatud ELi uimastistrateegias (2000–2004) püstitatud üksteist üld- ja kuus põhieesmärki;

E. arvestades, et nõukogu peab läbirääkimisi uimastite horisontaaltöörühmaga ja ELi lepingu artikli 36 alusel moodustatud kooskõlastuskomiteega (CAT) uimastivastase ELi strateegia (2005–2012) sisu üle, teadmata EMCD ja Euroopa Komisjoni koostatavate hinnangute tulemusi uimastivastase ELi strateegia (2000–2005) ning ELi uimastialase tegevuskava (2000–2005) rakendamise kohta, mis tulemused peaks esitatama 2004. aasta oktoobris ja novembris;

F. olles veendunud, et liikmesriikidel ja ELil puudub selgelt poliitiline tahe tegeleda uimastiprobleemiga ühenduse tasandil;

G. uskudes, et uimastitega seotud riski tuleks analüüsida puhtalt teaduslikust vaatevinklist, uurides üksikasjalikult objektiivseid ja võrreldavaid andmeid ning vältides igasuguseid ideoloogilisi lähenemisviise, mis on parim viis paljude uimastitega seotud probleemide lahendamiseks;

1. soovitab Euroopa Ülemkogul ja nõukogul tulevast Euroopa uimastistrateegiat (2005–2012) määratledes ning seoses ELi uimastipoliitikaga:

a) töötada kõikide Euroopa kodanike jaoks välja tõeline Euroopa uimastipoliitika, mille raames tegeldaks probleemiga kõikidest vaatenurkadest ja kõikides valdkondades ning mis saab ühenduse eelarvest vajalikku toetust, kuna sisepiirideta alal põhjustab mistahes liikmesriigi uimastipoliitika tagasilööke ELile tervikuna;

b) võtta arvesse asjaolu, et senised hindamised ELi uimastitevastase strateegia (2000–2004) kuue peamise eesmärgi kohta näitavad, et nendest ainult ühe puhul on saavutatud positiivseid tulemusi ning ülejäänud viit on täidetud ebarahuldavalt;

c) töötada välja ja sõnastada uus Euroopa uimastistrateegia (2005–2012), kasutades kehtivast strateegiast täiesti erinevat lähenemisviisi;

d) rajada uus ELi uimastistrateegia teistsugusele õiguslikule, institutsioonilisele ja finantsalusele, erinevalt ELi praeguse uimastipoliitika ebapiisavast alusest, mis on osutunud tervikuna ebatõhusaks;

e) võtta vastu asjakohane õigusakt, et seada uimastite küsimuses Euroopa Liidule ühtsed eesmärgid, sõlmida koostöökokkulepped liikmesriikide ja kolmandate riikidega ning tagada vajalikud institutsioonilised menetlused ja rahalised vahendid;

f) luua ELi üldeelarves uimastialase eripeatüki, mis oleks tihedalt seotud kõikide meetmetega, mille jaoks tuleb Euroopa Komisjoni poolt vastu võetavate tulevaste tegevuskavade alusel vahendid ette näha, sest vastasel juhul pole uimastistrateegias püstitatud eesmärke võimalik saavutada;

g) mitte võtta vastu Euroopa uut uimastistrateegiat (2005–2012) enne eelmise strateegia tehniliste ja poliitiliste hinnangute tulemuste selgumist;

h) teavitada vastavalt demokraatliku legitiimsuse, läbipaistvuse ja institutsioonidevahelise avameelse koostöö põhimõtetele Euroopa Parlamenti ametlikult nõukoguga peetavate läbirääkimiste käigust uimastitega võitlemise Euroopa strateegia (2005–2012) üle;

i) konsulteerida Euroopa Parlamendiga enne Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) vastuvõtmist, et oleks võimalik õigeaegselt arvestada parlamendi arvamusega;

j) teha ettepanekud tasakaalustatud ja tervikliku lähenemisviisis põhinevateks meetmeteks, mis erinevad täielikult praegustest ELi üldise uimastistrateegia eesmärgi parandada inimeste heaolu ja kaitset saavutamiseks valitud meetmetest, kuna asjakohased ettepanekud on täiesti ebapiisavad;

k) muuta ELi uimastistrateegia projektis elemente, sest need ei vasta objektiivsele tegelikkusele, mis tähendab, et püstitatud eesmärkide saavutamine on taas kord määratud paratamatule luhtumisele;

l) määratleda selgelt ja luua Euroopa uimastipoliitika uus koordineerimismehhanism, et saavutada terviklik, multidistsiplinaarne ja tasakaalustatud lähenemisviis uimastiprobleemide, mis on praegu, kümne uue liikmesriigi liitumise järel, vajalik enam kui kunagi varem;

m) kehtestada miinimumnõuded riskiennetamismeetmete kättesaadavuse parandamiseks, samuti rehabiliteerimismeetmete miinimumnõuded, mis põhinevad liikmesriikide parimatel kogemustel, eesmärgiga vähendada uimastitest tingitud kahjusid;

n) pöörata märksa suuremat rõhku ennetustegevusele ning sageli kriitilises olukorras olevate ja sotsiaalselt tõrjutud uimastitarbijate tervise taastamisele, selle asemel et viia ellu ebaõnnestunud repressiivset strateegiat, mis on mõningatel juhtudel viinud põhiliste inimõiguste rikkumiseni;

o) rõhutada uimastitarbimise ohtude ennetamiseks vajalike teavitamismeetmete suurendamist;

p) määratleda ja oluliselt suurendada kodanikuühiskonna kaasamist ning osalemist uimastitega seotud probleemide lahendamisel;

q) rakendada hindamismeetmeid, mis võimaldaks avastada ja õigeaegselt kõrvaldada kõrvalekaldumisi ELi uimastistrateegias püstitatud eesmärkidest;

r) astuda vajalike samme, et tagada organiseeritud kuritegevuse poolt ebaseadusliku uimastikaubanduse kaudu saadava kasumi ja rahvusvahelise terrorismi rahastamise vahelise seoses arvessevõtmine; rakendada kõikides valdkondades kehtivate õigusaktide võimalusi kaupade konfiskeerimiseks ja võitluseks rahapesuga;

s) viia kõikidesse rahvusvahelistesse kokkulepetesse ja eriti uutesse koostöökokkulepetesse kolmandate riikidega sisse spetsiaalne uimastivastase koostöö klausel, millel oleks "olulise tähtsusega klausli" staatus;

t) suurendada märkimisväärselt arenguabi uimasteid tootvatele riikidele alternatiivsete põllukultuuride viljelemise programmide kaudu ja vähendades oluliselt vaesust;

2. teeb parlamendi presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ja Euroopa Ülemkogule, samuti teavitamise eesmärgil Euroopa Komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ning parlamentidele, Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskusele, Euroopa Nõukogule ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile.

SELETUSKIRI

ELi uimastivastase võitluse strateegia peab rajanema mitte ainult ideoloogial, vaid teaduslikul hindamisel, mis peab olema uimastite leviku ja sellega seotud ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemise tõsiseltvõetava poliitika lähtepunkt.

Uimastite tarbimine Euroopas on suurenemas, mis on parim tõend selle kohta, et ELi liikmesriikides viljeletav takistav ning keelav poliitika on uimastite kaubitsemisega võitlemisel osutunud jõuetuks. Uimastitega kaubitsemine on jätkuvalt organiseeritud kuritegevuse ja terrorismiga tegelevate kuritegelike rühmituste üks peamistest sissetulekuallikatest.

Vastavalt aprillis ja mais 2004 Eurobaromeetri poolt Euroopa Komisjoni tellimusel 7600 nooruki seas (vanuses 15–24) läbiviidud uurimusele on uimastite hankimine väga lihtne kõikides Euroopa riikides, peamine seesuguste ainete tarbimise põhjus on uudishimu ja ühiskonnanormide rikkumisega kaasnev põnevus.

Lissaboni uurimiskeskuse 2003. aasta aastaaruandes märgitakse, et „kanep on jätkuvalt kõige enam kasutatav uimasti ELis, mida paljude riikide andmete kohaselt tarbib eluea jooksul enam kui 20% elanikkonnast. Tagasihoidlike hinnangute kohaselt on seda uimastit proovinud vähemalt iga viies täiskasvanu ELis. Näitajad viitavad, et kanepi kasutamine on suurenenud kogu ELis, kuigi kasv on stabiliseerunud osas riikides, on see siiski ajalooliselt kõrgel tasemel.“

Seetõttu tuleb uimastite klassifitseerimisel vältida üldistamist; mitte kõik narkootilised ained ei ole ühesuguse mõjuga ja nagu teaduslikud uuringud on näidanud, ei tekita teatud ained (eriti nn kerged uimastid) sõltuvust.

Teine asjaolu, mida lisaks uimastite kasutamise suurenemisele tuleks ELi strateegias arvesse võtta, on uimastite tarbimisega seotud suremus: AIDSiga seotud surmajuhtumite arv langeb, samal ajal uimastite üledoseerimisest põhjustatud surmajuhtumite arv on stabiilne või kasvab endiselt.

Tegemist on järjekordse statistikaga, mis näitlikustab paratamatut asjaolu, et praeguse strateegiaga ei suudeta saavutada isikute kaitse ja ühiskonna heaolu parandamise eesmärke.

Praegune uimastivastane strateegia ei takista kuigivõrd kuritegelike ja terroristlike rühmituste ning organisatsioonide tegevust; pigem suureneb nende aastakäive uimastitega kaubitsemisest saadava tulu arvelt. Europoli andmete kohaselt näitab üldine statistika, et uimastite konfiskeerimine on koondunud vaid vähestesse riikidesse, mis moodustab umbkaudu 75% kõikidest konfiskeerimistest maailmas, sõltumata ebaseadusliku uimasti konkreetsest liigist. Organiseeritud kuritegevust käsitlev Europoli aruande kohaselt on uimastite tootmine ja nendega kaubitsemine jätkuvalt ELi kuritegelike grupeeringute põhitegevusala. Mitte ükski teine organiseeritud kuritegevuse valdkond ei ole sedavõrd tulutoov.

Narkokuritegevuse hulka võib arvata uimastikasutust reguleerivate õigusaktide rikkumised,

illegaalsete uimastite mõju all sooritatud süüteod ja narkomaanide poolt oma sõltuvuse rahastamiseks toime pandud süüteod (peamiselt murdvargused ja poevargused), koos nn süsteemsete kuritegudega, mille toimepanemine on seotud ebaseaduslike turgude toimimisega (jõukudevahelised sõjad, ametnike korrumpeerumine jne).

Eeltoodud põhjustel tuleks algatada ühenduse projekt alternatiivkaristuste kasutuselevõtmiseks, et seeläbi lõpetada uimastite vastu võitlemine ainult vabadusekaotuslike karistuste abil. Uimastivastane strateegiat tuleb käsitleda sotsiaalse sekkumise viisina, mille puhul keskendutakse sotsiaalse rahulolematuse põhjustele, eesmärgiga ennetada uimastite kasutamist, muutes praegu vaid uimastite tarbijaile suunatud keelavat strateegiat.
Sellest hoolimata peab kahjustuste vähendamisele suunatud strateegia olema prioriteet. Meetmed, mis on kavandatud uimastitega seotud tervisekahjustuste, suremuse ja rahurikkumiste vähendamiseks, on saanud mitmete liikmesriikide uimastistrateegia lahutamatuks osaks ja enamiku riikide selgeks poliitiliseks prioriteediks. Kahjustuste vähendamisele suunatud algatuste rakendamist on liikmesriikide kirjanduses kirjeldatud kui „väga olulist“, „ülitähtsat“, „fundamentaalset“, „prioriteetset“ ja „riikliku uimastistrateegia võtmeaspektiks olevat“ osa.

29.9.2004

NÕUKOGULE ESITATAVA SOOVITUSE ETTEPANEK (B6-0070/2004)

vastavalt kodukorra artikli 114 lõikele 1
Esitaja: Rosa M. Díez González, PSE fraktsiooni nimel
Teema: ELi uimastistrateegia (2005–2012) projekt

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse justiits- ja siseküsimuste nõukogu 2. ja 3. detsembri 2004. aasta kohtumist, millel arutatakse ELi uimastistrateegiat perioodiks 2005–2012;

– võttes arvesse 17. detsembri 2004. aasta Euroopa Ülemkogu, millel peaks vastu võetama ELi uimastistrateegia perioodiks 2005–2012;

– võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 1;

A. arvestades, et uues ELi uimastistrateegias kehtestatud raamistik ja prioriteedid on aluseks kahele järjestikusele kolmeaastasele ELi uimastitevastase tegevuskavale (2005–2007 ja 2009–2011), millest mõlemale järgneb üheaastane hindamisperiood (2008 ja 2012);

B. arvestades, et ELi uimastipoliitika esmatähtis aspekt on ELi institutsioonide vahelise koostöö tõhustamine;

C. arvestades, et on oluline kasutada ära avanenud võimalust edendada ja arendada tõhusat ning laiaulatuslikku poliitikat uimastite vastu võitlemiseks;

1. esitab nõukogule järgmised soovitused:

   a) luua Euroopa uimastitevastase võitluse strateegia, mis keskendub pakkumise ja nõudmise vähendamisele ning teabe ja hindamise pakkumisele;

   b) edendada ja arendada kahjude vähendamise poliitikat liikmesriikides, ilma et see takistaks liikmesriikidel võtta nimetatud valdkonnas asjakohaseid meetmeid või läbi viia katseprojekte;

   c) kontrollida rangelt rahvusvahelistes kokkulepetes sätestatud uimastitevastast võitlust puudutava klausli järgimist ning nõuda sellele "olulise tähtsusega klausli" staatuse andmist;

   d) jälgida, et Euroopa Komisjon koostaks uimastitevastase võitluse tegevuskavad (2005–2007 ja 2009–2011) koostöös Euroopa Parlamendi, Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskuse (EMCDDA) ja Europoliga ning konsulteerides asjassepuutuvate kodanikuühiskonna organisatsioonidega;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule ning teavitamise

eesmärgil Euroopa Ülemkogule ja Euroopa Komisjonile.